

Slovenski avtorji na Animateki Ex passu, Mala zvezda in Zid vzdihljajev

Katja Čičigoj

»Želja po ustvarjanju animiranih filmov je verjetno v navdušenju nad sposobnostjo animacije, da oživilja neživo,« o svoji motivaciji za ukvarjanje z animacijo pove Anka Kočevar, ki se bo s svojo prvo animacijo – diplomskim delom *Ex passu* – predstavila tudi na Animateki. Podoben motiv verjetno poganja mnoge avtorje animiranih filmov: tako tiste, ki šele začenjajo spoznavati ta medij, npr. Robert Srebrnič, ki bo na Animateko prav tako prinesel svoje diplomsko delo, kot »starega mačka« slovenske animacije Dušana Kastelica, ki bo na Animateki zastopan s svojim *Zidom vzdihljajev*. Kaj je navdušenje omenjenih avtorjev nad gibljivimi podobami spravilo v gibanje?

»Vsebina moje animacije je zelo preprosta, vendar skriva veliko sporočil, ki jih gledalec ob pozornem gledanju iz zgodbe lahko razbere,« o svoji *Mali zvezdi* zapiše Srebrnič. Podobno interpretacijo svojega diplomskega dela prepušča občinstvu Anka Kočevar: v njem »se pojavljajo arhetipi, vseprisotne podobe (ples, hoja, dvojniki ...). Njih interpretacije so odvisne od posameznikov.« Metaforična vsebina obeh avtorjev sovпада s sorodnim pristopom: očitno poreklo diplomantov likovne akademije se pri obeh kaže v vizualni podobi risanih animacij, ki sestoji iz asociacije in montaže osnovnih likovnih elementov, črne ploskve in belih kontur, ki izrisujejo gibanje preprostih človeških figur. Pri mladi avtorici je to gibanje »korak, hoja! .../ naslov, *Ex passu* (lat. iz koraka), pove, kje se je proces nastanka risane filma začel, torej pri animiranju hoje, hkrati pa tudi nakazuje koncept za film: gre za improvizacijo, film ni narejen po vnaprej zastavljenem načrtu, scenariju.« Animacija, ki po njenih lastnih besedah spominja na Matissove slike ali Jamovo *Kolo*, je povsem samostojen avtoričin projekt – sama je ustvarila koncept, risbo, animacijo in glasbo. Več ekipnega dela je morda terjala Srebrničeva animacija, »kombinacija video posnetka s tehniko chromakey in z 2D-gibljivo grafiko,« kakor je o tehniki povedal sam, katere učinek pa je presenetljivo podoben avtoričinemu: »Končni rezultat je bil ta, da sem dobil silhueto podobo igralca, ki je delovala zelo ilustrativno.« Obe animaciji mladih diplomantov s svojo *chiaro-scuro* estetiko in lirično vsebino spominjata na orientalsko slikarstvo; raba glasbe kot sinhronnega elementa in skorajšnjega vodila gibanja, pa utegne asociirati celo na Disneyevo *Fantazijo* (Fantasia, 1940). Postopek animacije, ki omogoča svobodno asociacijo osnovnih likovnih elementov, si lahko seveda dovoli veliko svobode s poletom v sanjske in domišljajske svetove – tako lahko npr. transformacija

človeške figure v jato ptic ali zvezdo repatico spodbudi tudi svobodni polet gledalčeve domišljije.

Veliko bolj prizemljena pa je Kasteliceva animacija *Zid vzdihljajev*, »srce parajoča in pretresljiva ljubezenska zgodba v barvnem filmu,« kakor se skladno s patetičnim naslovom ironično samonajavi skoraj črno-bela animacija v uvodni špici, ki spominja na črno-beli nemi film. Če pri omenjenih mladih avtorjih človeške figure metaforično »sublimirajo« v drugačne načine eksistence, v *Zidu vzdihljajev* sanjarijo psi. Čeprav sam Kastelic »riše stripe že od svojega tretjega leta,« pa je tokrat produciral in režiral Šinkovčevo animacijo istoimenskega stripa Tomaža Lavriča. Stripovsko poreklo ni očitno le v vizualnem stilu (poudarjene konture karikiranih antropomorfnih pasjih figur), temveč tudi v vinjetni zgradbi animacije. Kakor v nagraveni *Čikorji an Kafe* (2008) se Kastelic loti ljubezenske tematike na neklíšejski način. S humornim pretiravanjem in prenosom iz medija filma v medij animacije, iz človeškega v pasji svet, ravno destruiira romantične klišeje platonske ljubezni filmskih melodram: »Psi pač svojih sonetov ne pišejo s črnilom na papir, ampak s curki urina na vogale hiš. In kdo ve, kaj vse je zapisano v njih!«

Utopični polet domišljije ali cinična in humorna prizemljitev – animacija kot sprostitvev statičnih likovnih podob v gibanje lahko res poteka v vse smeri.